

Boj, blízkost, poslanie (8): «Vaše srdce sa zaraduje»: kresťanský význam obety (II)

Pre kresťanov spočíva hodnota obety v tichej a pokornej túžbe spojiť sa s Ježišovým utrpením v jeho umučení a oslobodiť srdce od všetkého, čo ho zväzuje: v túžbe po ľahšom, svetlejšom a slobodnejšom živote.

28.11.2024

S nesmiernou jemnosťou, no hlboko zmätení, skladajú Jozef z Arimatey a Nikodém Pána z Kríža a vkladajú ho do rúk jeho matky. Svätá Mária s nežnosťou hladí svojho Syna, ako v tú dávnu noc v Betleheme; zatvára mu oči, bozkáva ho na čelo. Plače, verí, dúfa... A práve takto, uprostred tejto ťažkej skúšky, podopiera ešte stále maličkú Cirkev: „ľud, ktorý sa má narodiť“ (porov. Ž 22,32), a ktorý sa už rodí.

Velkonočné ráno rozptýli všetku temnotu. Bez zmŕtvychvstania by nielen Ježišovo umučenie a smrť, ale aj všetko utrpenie a bolesť histórie boli len krutým žartom. Avšak Ježišovo víťazstvo nad smrťou navždy zmenilo pravidlá. Odvtedy je možné trpieť a obetovať sa z lásky, s Ježišovou dôverou: „*Mám moc dať svoj život a mám moc zasa si ho vziať*“ (Jn 10,18); „*Zasa vás uvidím a vaše srdce sa bude radovať*“ (Jn 16,22). Táto radosť pri prijímaní a

zvolení si kríža, v malom aj vo veľkom, je osobitnou milosťou zmŕtvychvstalého Ježiša^[1].

Zdroj života

Svätý Pavol vysvetľuje, že smrť Ježiša ukrižováva „starého človeka“ (Rim 6,6; Ef 4,22). Je to smrť, ktorá má zmysel iba z pohľadu na život, ktorý z nej vzíde: život milosti, Ducha, „nového človeka“ (Ef 4,24). Podobne ani obeta a kresťanské umŕtvovanie nemajú samy o sebe zmysel, akoby zrieknutie sa vlastného života bolo samo o sebe niečo dobré.

Umŕtvovanie má zmysel iba vtedy, ak je oživujúce, ak je zdrojom nového života. Kresťan si uvedomuje oblasti v sebe, ktoré mu odoberajú život, ktoré ho odcudzujú, ktoré v ňom a okolo neho vytvárajú rozdelenie... pretože sú stále pod nadvládou hriechu: choré, pokrivené alebo zranené sklony, ktoré musia byť zachránené, vzkriesené Kristom.

Preto svätý Pavol varuje: „*Ak budete žiť podľa tela, zomriete. Ale ak Duchom umŕtvujete skutky tela, budete žiť*“ (Rim 8,13).

Je dôležité dobre pochopiť, čo apoštol hovorí: na výzvu žiť podľa Ducha s veľkým „D“ stojí v protiklade pokušenie žiť podľa tela, čiže podľa všetkého, čo v nás — duši i tele — odporuje Bohu.^[2] Život „podľa tela“ nie je ani tak život divokého tela, ktoré šliape po nevinnej duši, ale skôr život povrchnej duše, ktorá kazí a deformuje celú osobu, v jej jednote tela a ducha.^[3] Ako hovorí Ježiš, zlo prichádza zvnútra: „Čo z človeka vychádza, to poškrňuje človeka. Lebo znútra, z ľudského srdca, vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, (...). Všetky tieto zlá vychádzajú znútra a poškrňujú človeka.“ (Mk 7,20-23).

Preto pre kresťanov hodnota obety nespočíva v samotnom utrpení alebo v asketickom podriadení tela, ale v túžbe oslobodiť srdce od všetkého, čo ho zväzuje; v snahe o ľahší, jasnejší a celistvejší život: život, ktorý vyžaruje jednoduchosť a radosť. Kresťan nevyhľadáva bolesť pre bolesť samotnú; nie je masochista. Napriek tomu v sebe i v druhých často odhaľuje hlbiny sebeckva, zmyselnosti a chamtivosti. Oslobodiť sa a pomôcť ostatným oslobodiť sa od toho všetkého, najmä keď to má hlboké korene, nie je možné bez odriekania. Áno, otvoriť srdce môže bolieť, rovnako ako bolí, keď sa obnoví prietok krvi do končatiny znecitlivenej chladom: môže to stáť veľa námahy, ale je to nevyhnutné.

„Potom sa budú postiť“

„Vari môžu svadobní hostia smútiť, kým je ženích s nimi? No prídu dni, keď im ženícha vezmú; potom sa

budú postiť“ (Mt 9,15). Tieto Ježišove tak trochu záhadné slová odhaľujú dôležité detaily o životnom štýle jeho učeníkov. Na jednej strane prišiel na svet, aby zostal, a priniesol radosť, život v hojnosti (porov. Jn 10,10): nielenže mu neprekáža, keď si užívame život, ale teší sa, keď nás vidí zdravých a šťastných^[4]. Na druhej strane, pokiaľ budú trvať dejiny, bude citeľná absencia Boha tam, kde ľudia uprednostňujú temnotu svojho egoizmu pred svetlom jeho lásky (porov. Jn 3,19-21). A toto miesto je vždy najskôr srdcom každého z nás. V našom srdci, vo vzťahoch a v našich domovoch je potrebné urobiť miesto pre Boha, pretože naše „ja“ má tendenciu zaberáť všetko. A tam, kde vládne „ja“, chýba pokoj a radosť.

Pôst je jedným zo spôsobov, akými kresťania od počiatku bojujú, aby urobili miesto Bohu vo svojom živote, pretože sám Pán sa postil

(porov. Mt 4,2) a povzbudzoval nás, aby sme to robili s radosťou (porov. Mt 6,16-18). Pôst znamená veľmi konkrétne a hmatateľné zrieknutie sa našej tendencie dominovať a ovládať veci. Táto prax, ktorá zasahuje niečo také základné, ako je potrava na prežitie, nás vedie „od pokušenia ‚zožrať‘ všetko na uspokojenie našej chamtivosti k schopnosti trpieť z lásky, ktorá môže zaplniť prázdnotu nášho srdca“^[5]. Svätý Josemaría hovoril, že „prísny pôst je pokánie veľmi milé Bohu“; dodával však, že „z rozličných dôvodov sme si ho začali uľahčovať“^[6]. Skutočne, ak by sa človek obmedzil len na minimálne predpisy v tejto oblasti, mohol by sa nakoniec postiť veľmi málo. Preto Cirkev ako dobrá matka ponecháva veľký priestor na štedrosť a duchovný rast každého jednotlivca, pričom berie ohľad aj na zdravie tela.

Logika pôstu, ovplyvnená túžbou, aby Boh rástol a ja – so svojím

egoizmom a túžbou presadiť sa – som sa zmenšoval (porov. Jn 3,30), pomáha pochopiť význam mnohých iných dobrovoľných odriekaní. Sú to obety, ktoré, hoci zdanlivo ponížujú život, ho v skutočnosti rozširujú a robia slobodnejším. Keď sa dobrovoľne vzdávame určitých dobrých vecí, vpisujeme do svojho srdca presvedčenie, že „iba Boh nám stačí“^[7]. Takto sa chránime pred modloslužbou, ktorá „neponúka cestu, ale množstvo chodníkov, ktoré nevedú k istému cieľu, ale skôr tvoria labyrint“^[8]. Kto sa nevie ničoho vzdať, nakoniec podľahne všetkému, „musí počúvať hlas mnohých modiel, ktoré kričia: ‚Dôveruj mne!‘“^[9]. Ten, kto sa však na to odváži, „oslobodí sa od mnohých závislostí a bude môcť, v najhlbšom strede svojho srdca, vychutnať všetku Božiu lásku“^[10].

Z tohto pohľadu existuje mnoho možných foriem „pôstu“ alebo odriekania. Ak ich vyberáme zo

srdca, a nie len z chladného zmyslu pre povinnosť, všetky nám môžu pomôcť byť slobodnejšími, „slobodnými pre lásku“^[11]. Napríklad prerušovaný digitálny pôst, počas ktorého na určitý čas odložíme mobil, nám umožňuje zlepšiť medziľudské vzťahy a viesť autentickejšie rozhovory, chránené pred rozptýleniami, ktoré nás zahlcujú. Fakt, že sa vzdáme okamžitého prístupu k všetkému jedným pohybom prsta — informáciám, produktom, zážitkom — nás oslobodzuje od sklonu vlastniť alebo konzumovať, čo nás nakoniec necháva prázdny. Vzdať sa služby alebo občas zvoliť niečo menej pohodlné či príjemné nám pomáha tešiť sa z jednoduchosti a posilňuje nás voči nepriaznivým situáciám, ktoré sa v živote nevyhnutne objavia. Zamedziť rozptýleniu našej pozornosti počas práce nám umožňuje urobiť z nej skutočnú službu a radovať sa z výsledkov.

Vzdať sa voľného času, aby sme sa postarali o chorého alebo niekoho, kto potrebuje pomoc, nám rozširuje srdce a zabraňuje, aby stvrdlo; dokonca nás učí žiť v harmónii s vlastnou nedokonalosťou a zraniteľnosťou.

Aj rôzne zvyky telesného a zmyslového umŕtvovania patria do tejto logiky slobody srdca — slobody Božích detí (porov. Rim 8,21) — a medzi kresťanmi nadobúdali počas histórie rôzne podoby. Podobne ako pôst, aj tieto praktiky vychádzajú z presvedčenia, že je potrebné modliť sa aj telom a že je nevyhnutné isté úsilie na opätovné zjednotenie rôznych dimenzií našej osoby. Takto, keď kresťan zaobchádza so svojim telom alebo zmyslami náročnejšie, nerobí to preto, že by v nich videl niečo zlé alebo podozrivé, ale preto, že vníma tendenciu svojho srdca rozptyľovať sa do tisícov smerov a najmä skutočné dôsledky tohto

rozptýlenia: neschopnosť milovať. Ale ešte viac, pociťuje tichú a pokornú túžbu spojiť sa s Ježišovým utrpením v jeho umučení. Svätý Pavol hovorí o nesení Pánovej smrti vo svojom tele, aby sme s ním mohli vstať z mŕtvych (porov. 2Kor 4,10); a práve na tento proces, na túto paschu, reagujú aj takéto obety. Je pravda, že tieto praktiky sa niekedy mohli zneužiť na prehnané prejavy, alebo nepochopenie zo strany tých, ktorí si nevedia predstaviť, že by bolo možné trpieť, aby v nás Ježiš žil. Avšak medzi tými, ktorí na jednej strane prehávajú, a tými, ktorí na druhej strane pohoršene nesúhlasia, stojí pokoj, jednoduchosť a sloboda ducha, s ktorou mnohí kresťania týmto spôsobom vyjadrujú svoju lásku k Ježišovi: „srdce, srdce na kríži! srdce na kríži!“^[12].

Dať život pre svojich priateľov

„Milosrdenstvo chcem, a nie obeť,“ hovorí Boh ústami proroka Ozeáša (Oz 6,6). Ježiš tieto slová opakuje v evanjeliu (porov. Mt 9,13), nie aby zneplatnil prax pôstu a umŕtvovania, ale aby zdôraznil, že každá obeť musí byť zameraná na lásku. Svätý Josemaría to vysvetľoval takto: „Cnosti chcem, a nie striednosť, povedal inými slovami Jahve vyvolenému národu, ktorý klamal sám seba určitými vonkajšími formalitami. Preto máme pokánie a umŕtvovanie praktizovať ako skutočné prejavy lásky k Bohu a k blížnemu“^[13]. V tomto zmysle zdôrazňoval, že Bohu sú najmilšie tie umŕtvovania, ktoré robia život príjemnejším pre druhých^[14]. Aj v tomto sa ozývajú Pánove slová: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“ (Jn 15,13).

Ochota darovať svoj život pre druhých, ak je úprimná, nemusí ani

nemôže čakať na výnimočné situácie, pretože nachádza nespočetné príležitosti v samotnom každodennom živote. Svätý Josemaría vymenoval niektoré: „trefná poznámka, vtip, čo nevyšiel z tvojich úst; prívetivý úsmev pre toho, čo ťa obťažuje; mlčanie pri nespravodlivom obvinení; láskavý rozhovor s tými, čo ťa otravujú a vyčerpávajú; každodenné úsilie povzniesť sa nad drobnými malichernosťami a bezočivosťou ľudí, ktorí s tebou žijú...“^[15].

V týchto a mnohých iných situáciách nie je pohľad kresťana, podobne ako Ježišov, sústredený na vlastné utrpenie, ale na dobro, ktoré robí z kríža príjemnú realitu. „Obeta, obeta! — Je pravda, že nasledovať Ježiša Krista — On sám to povedal — znamená niesť Kríž. Nerád však počúvam, keď ľudia, čo milujú Pána, toľko hovoria o krížoch a odriekaní: pretože kde je láska, obeta je

príjemná — hoci namáhavá — a kríž je Svätým Krížom.— Duša, ktorá vie milovať a tak sa odovzdávať, je naplnená radosťou a pokojom. Prečo teda hovorí o „obete“, ako by si žiadal útechu, ak tá Kristov Kríž— ktorý je tvojím životom— robí šťastným?“^[16].

Svätý Josemaría zdôrazňuje pozitívnu hodnotu obety konanej z lásky a označuje ju dokonca za zdroj pokoja a radosti. Práve preto rázne odmieta „bolestnícke“ spôsoby chápania obety^[17]. Niekedy sa zdá, že niektorí príliš zdôrazňujú zložku odriekania, ktorá predpokladá nasledovanie Pána, akoby hľadali útechu, a zabúdajú, že odriekanie je zdrojom života iba vďaka spojeniu s Kristovým krížom. V takých prípadoch sa pozornosť sústreďuje na prežívanú bolesť, na vlastné duchovné úsilie. Ale kresťanská obeta nemá za cieľ dokázať hrdinskú schopnosť znášať utrpenie, ale

formovať v nás srdce podobné Kristovmu, srdce prebodnuté, „úplne otvorené“^[18].

Ježiš nevysvetľoval svoju smrť ako prejav konzistencie voči zásadám alebo ako ukážku svojej duchovnej odolnosti, ale ako darovanie sa pre konkrétnych ľudí: „toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás“ (Lk 22,19). Celá jeho pozornosť bola upriamená na nás, nie na seba samého. Preto, ak by sme cieľ svojho umŕtvovania zúžili na vlastné utrpenie, nielenže by sme si vypestovali negatívnu a smutnú spiritualitu, ktorá nemá nič spoločné s evanjeliom, ale predovšetkým istú duchovnú pýchu, ktorá by mohla naše obety urobiť neplodnými. Je potrebné pozerať sa oveľa ďalej: pochopiť obeť ako veľké áno Bohu a druhým, ako veľké áno Životu.

Je veľký rozdiel medzi tým, kto sa zameriava na utrpenie, a tým, kto sa

zameriava na lásku, hoci láska môže bolieť. Preto by sa Ježišovo pozvanie vziať si jeho kríž mohlo chápať takto: miluj, aj keď to bolí — pretože niekedy to bude bolieť — a dôveruj vo vzkriesenie; hľadaj nadovšetko Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť (porov. Mt 6,33) a všetko zver do rúk Otca (porov. Lk 23,46). To je nastavenie Kristovho srdca a srdca jeho nasledovníkov: osvecovať tmavý svet radosťou zakorenenou v kríži^[19]; kráčať životom „s krížom na pleciah, s úsmevom na perách, so svetlom v duši“^[20].

^[1] Prorok Izaiáš už pred stáročiami predpovedal, v slovách, ktoré nás ohromujú aj dnes, tú milosť, ktorá vzíde z Kríža a zo Zmŕtvychvstania a dosiahne všetkých, ktorí túto cestu objímu:

„Ak dá svoj život na obeť za hriech, uvidí dlhové potomstvo a podarí sa skrze neho vôľa Pánova. Preto mu dám za údel mnohých a početných dostane za korisť, lebo vylial svoju dušu na smrť a pripočítali ho k hriešnikom. On však niesol hriechy mnohých a prihováral sa za zločincov“ (Iz 53,10-12).

^[2] Porov. Rim 8,7-9: „Veď zmýšľať podľa tela je nepriateľstvom voči Bohu, lebo sa nepodriaduje Božiemu zákonu - a ani sa nemôže. A tak tí, čo žijú telesne, nemôžu sa páčiť Bohu. Lenže vy nežijete telesne, ale duchovne, pravda, ak vo vás prebýva Boží Duch.“

^[3] V tomto zmysle hovorí svätý Pavol o úcte, ktorú si telo zasluhuje, keďže je „údom Krista“ a „chrámom Ducha Svätého“ (1Kor 6,15-19); „Nikdy predsa nikto nemal nenávisť k vlastnému telu, ale živí ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev“ (Ef 5,29).

[4] Porov. Sir 14,11.14: „Synu, ak máš z čoho, dopraj si a Bohu prinášaj obeť, ako sa sluší (...). Nepripusť, aby ti unikol radostný deň; a nech ťa neminie dobrá čiastka, ktorú dostaneš.“

[5] Pápež František, Posolstvo na Pôstne obdobie, 2019.

[6] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 231.

[7] Sv. Terezka od Ježiša, Poézie, č. 30, Biblioteca de Autores Cristianos, Madrid, 2012.

[8] Pápež František, Enc. *Lumen Fidei*, č. 13.

[9] *Tamtiež*.

[10] Sv. Josemaría, *Boží Prietelia*, č. 84.

[11] F. Ocáriz, Pastoračný list, 9-I-2018, č. 6.

[12] Sv. Josemaría, *Krížová cesta*, 5. zastavenie.

[13] Sv. Josemaría, *Brázda*, č. 992.

[14] Porov. napr. *Brázda*, č. 991; *Vyhňa*, č. 150.

[15] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 173.

[16] Sv. Josemaría, *Brázda*, č. 249.

[17] Porov. *Cesta*, kriticko-historická edícia, komentár k č. 175.

[18] J. Ratzinger, *Introducción al cristianismo*, Sígueme, Salamanca, 2007, s. 189.

[19] Porov. Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, č. 43; *Vyhňa*, č. 28.

[20] Sv. Josemaría, *Krížová cesta*, 2 zastavenia, č. 3.

Gonzalo de la Morena & Carlos
Ayxelà

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/boj-blizkost-poslanie-8-
vase-srdce-sa-zaraduje-krestansky-
vyznam-obety-ii/](https://opusdei.org/sk-sk/article/boj-blizkost-poslanie-8-vase-srdce-sa-zaraduje-krestansky-vyznam-obety-ii/) (24.03.2025)